עין משפט נר מצוה

ו א ב מיי׳ פ״ד מהל׳ זכייה הל״ד סמג עשין פב טוש״ע חו״מ סי׳ רמג סעי׳ ג [וכרב אלפס פ״ו דמילתין דף קעב. וכרא״ש דמילתין פרק המומר קימן ד׳]:
ז ג ד ה מיי׳ פ״ו מהל׳ גירושין הלכ״ב סמג עשין נ טוש״ע אה״ע סי׳ קמא סעי׳ סג:
ח ו מיי׳ שם הל׳ כא טוש״ע שם סעי׳ סו:
ט ז מיי׳ פ״ז מהל׳ אישות הל׳ י סמג עשין מח טוש״ע שם סי׳ מ סעי׳ ח:
י ח מיי׳ פ״ז מהל׳ גירושין הל׳ כא סמג עשין נ טוש״ע שם סי׳ קמא סעי׳ סו:
יא ט מיי׳ שם הל׳ עח טוש״ע שם סעי׳ ס:
יב י מיי׳ פ״ט מהל׳ שמיטה הל״ח סמג לאוין רעא [טוש״ע חו״מ סי׳ סז סעי׳ יט]:

תוספות רי״ד

אמר רב ששת ואמרי לה במתניתא תנא גט זה לא יועיל לא יתיר לא יעזיב לא ישלח לא יגרש יהי חרש יהי כחרש דבריו קיימין אינו מועיל אינו מתיר אינו מעזיב אינו משלח אינו מגרש חרש הוא כחרש הוא לא אמר כלום. פי׳ אותן שהן לשון כיטול הן לעתיד ואלה שאינן לשון ביטול אינן לעתיד אלא כמרציא עליו לעז שאינו כשר והרי אנו רואים שהוא כשר הילכך לא אמר כלום איבעיא להו הרי הוא כחרש מהו פי׳ האי לישנא להבא משמע או לשעבר א״ל רבינא לרב אחא מ״ש מהרי הוא הקדש הרי הוא הפקר פי׳ דמשמע להבא כאילו אמר יהא הקדש יהא הפקר ודבריו קיימין וה״ה הכא נמי הרי הוא כחרש להבא משמע ודבריו קיימין: אמר רב ששת מקבל מתנה שאמר לאחר שבאת מתנה זו לידו מתנה זו מבוטלת חבטל לא אמר כלום פי׳ דהני לישני להבא משמע וכיון שכבר זכה בה שלו היא ואינו יכול להוציאה מרשותו עד שיקנה לאחר ואם יש לו בעל חוב גובה ממנה בטלה היא אינה מתנה אי אפשי בה דבריו קיימין פי׳ שלשונות לשעבר משמע שהיא בטלה מקודם לכן משעה שקבלתי אינה מתנה ואי (אתנהו) אפשי לקבלה וכגון שהיה צורח מעיקרו אבל אם שתק ולבסוף צורח נמלך הוא וכבר קנה המקבל ואינו יכול להוציאה מרשותו כ״א שיקנה לאחרים בקנין גמור וב״ח גובה ממנה אמר אביי נקיטי׳ שליח מתנה כשליח הגט למאי

מסורת הש״ס

ו) [עי׳ פרש״י עירובין ה.], ב) [לעיל יח. לקמן סב:], ג) [קדושין נט.], ד) שם נט., ה) שביעית פ״ט מ״ד [לקמן לו.], ו) [נדרים מא. וסס: שיפסון], ז) [נדרים עו], ח) [שם ע״ב ד״ה שמא], ט) [וע״ע תוס׳ ב״ב מ. ד״ה קיום],

גליון הש״ס

תוס׳ ד״ה התם דיבור ודיבור וכו׳ דאם כיטלו בפירוש. וכן נראה דעת הרשב״ם ב״ב ד׳ מ ע״ב ד״ה גילוי מלתא כסוף הדיבור: **בא״ד** בסופו לא חשיב גמר מעשה. ועי׳ לקמן ד׳ פב ע״ב מד״ה לא והשלם וד׳ פח ע״ב תוס׳ ד״ה ולמא אמלוכי:

מוסף רש״י

נקיטינן. מקורת מלכותינו, מנהג מרכותינו (ערובין ה.).

תוספות רי״ד (המשך)

נפקא מינה להולך לאו כזכה דמי פי׳ והנותן מתנה יכול לבטלה עד שלא תגיע ליד המקבל דאע״ג במתנה זכות היא לו וזכין לו לאדם שלא בפניו הולך לאו כזכה דמי דזוקא במנה שחייב לחבירו או שהיה פקדון בידו אמרי׳ בפ״ק דהולך או תן כזכה דמי אבל במנה מתנה הולך לאו כזכה דמי ועד שלא בא ליד המקבל יכול לבטל מתנתו כמו שיכול לבטל הגט עד שיגיע ליד אשתו: איבעיא להו חוזר ומגרש בו או אינו חוזר ומגרש בו. פי׳ השולח גט לאשתו ובטלו קודם שיגיע לידה ועכשיו נמלך ורוצה לגרשה באותו גט עצמו חוזר ומגרש או לא מי אמרי׳ בטל גיטא וה״ל כחפצא בעלמא או דלמא שליחותא דשליח הוא דבטל עד דהדר ומשוי שליחא אחרינא אבל גיטא לא ביטל רב נחמן אמר חוזר ומגרש בו רב ששת אמר אינו חוזר ומגרש בו והלכתא דחוזר ומגרש בו דנהי דבטליה לשליחותיה דשליח גט גופיה מי קבטיל פי׳ שליחות השליח בטל דאתי דבור ומבטל דבור אבל הגט שהיא בעין וכשר אינו מתבטל ועי׳ בפ׳ האומר בקידושין: **מתני׳** בראשונה היה עושה ב״ד במקום אחר ומבטלו התקין ר״ג הזקן שלא יהא עושה כן מפני תיקון העולם: איתמר בפני כמה מבטלו. פי׳ השולח גט לאשתו ומבטלו שלא בפני השליח קודם חקנת ר״ג בפני

והוא אומר הילך כמה שאמרה ואמר רב נחמן כיון שהגיע גט לידו מגורשת אלמא לעילויא דידיה סמיך התם ודאי שרוצה לגרשה משום ליה עילויא אבל כאן שמגלה דעתו שאפץ בביטולו היינו עילויא דידיה ורש״י פי׳ בכריתות (דף כד.) דגרסינן התם כמו בשמעתין ולא פריך מאי אפשי דלא אמר כלום דכי אמר ר״ל במתנת מטלטלין דכיון דאתו לידיה הוי אי אפשי לשון הפקר ומפקירים אבל זה לא הפקיר את השדה אלא אומר איני חפץ שתהא המתנה קיימת אלא מסיפא פריך דקתני בטלה היא אינה מתנה דבריו קיימים לשעבר משמע ומודה שלא קיבלה לשם מתנה והודאת בעל דין כמאה עדים דמי מאי לאו דבריו קיימים והדרה למרה אלמא היכא דאהני דבריו הדרה למרה ומשני לא דבריו קיימים ולא הדרה למרה והוא הדין דהוה מצי לתרוצי דהתם דרים לקים כיון שכבר זכה הוי הפקר אבל בהתם דרב ששת דמודה שלא זכה בה מעולם הוי למרה דכי יהיב אינם אדעתא דמקבלי לה מייתי ואי לא לא הוה מתנה דהכי משני התם אקושיא אחריתי ומיהו השתא משני שפיר בלאו הכי וכתר הכי פריך מאומר לחברו דין ודברים אין לי על שדה זו וידי מסולקת הימנה לא אמר כלום פריך שפיר משדה אמטלטלין דנשדה שהיא שלו אייני כדפי׳ בקונט׳ האומר לחברו שהוא שותף עמו דלא שייך למימר דעתו שלא תהא המתנה קיימת כמו בהתם דרב ששת ואי לשון אי אפשי הוי הפקר במטלטלים א״כ ידי מסולקת הימנה בשדה שלו הוי נמי הפקר שאי אפשר לומר שרוצה לומר בענין אחר ואמאי לא אמר כלום:

להולך לאו כזכי דמי. בגט לא שייך לומר הולך ולאו כזכי דאפילו זכי נמי לא מהני ולא נקטיה אלא לסימנא בעלמא לומר כי היכי דלא מהניא הולך בגט לא מהני נמי במתנה: **מאי שנא מהרי הוא הקדש.** תימה דבריש אין בין המודר (נדרים דף לד:) משמע דבכך זה הקדש מועיל וגט זה חרש ודאי לא אמר כלום דגרע מגט זה חרש הוא דאמר דלא אמר כלום דהא בטל הוא דבריו קיימין וכי אמר גט זה בטל ולא אמר הוא מיבעיא לן ועמד בתיקו: **רב** ששת אמר אינו חוזר ומגרש בו. תימה דמודו דלא אתי דיבור ומבטל מעשה כמו שמוכיח שם ממתני׳ דכל הכלים יורדים לידי טומאה במחשבה כו׳ וכתיבת גט לשמה אינו יכול לחזור ולבטל וי״ל דכל זמן שלא הגיע ליד האשה לא חשיב גמר מעשה: **התם** דיבור ודיבור הוא. מתוך הלשון משמע דאפי׳ ביטלו בפירוש אינו מבוטל מדקאמר התם דיבור ודיבור הוא משמע דהכא לאו דיבור ודיבור הוא אלא דיבור ומעשה וגם מדקאמר גט גופיה מי קא בטיל משמע דאין לו כח לבטל אבל בקידושין גרס האומר (דף נט.) אין שם כל זה האריכות וכתוב בכל הספרים נהי דבטליה מתורת שליחות מתורת גט לא בטליה משמע ° דאם ביטלו בפירוש מודה רב נחמן דבטל וכן צריך לומר דגט לא חשיב מעשה כל זמן שלא הגיע ליד האשה דאי לאו הכי תקשי לרב ששת כדפירשנו לעיל ומדקאמר בפ״ב (לעיל דף יח.) גבי נכתב ביום ונחתם בלילה דלא הכשיר ר״ש מיכן עד עשרה ימים דחיישינן שמא פייס פי׳ שמא ביטל את הגט כדפי׳ ר״ת אין ראיה כדפרי׳ בפ״ב) ועוד דשמא התם לא נחתם ° לא חשיב גמר מעשה: **ורב** נחמן אמר בפני שנים דלתרי נמי ב״ד קרי להו. אין לומר דרב נחמן לטעמיה דאמר בפ״ק דסנהדרין (דף ה:) משמיה דשמואל שנים שדנו דייניהם דין הרא רגא לית ליה התם (דף ג.) דשמואל ועל כרחך רבא אית ליה הכא כרב נחמן דאמר בפני שנים הרא פליגי ר׳ יוחנן ור״ל בשמוע בפלוגתא דרב נחמן ורב ששת ורבא פסיק בריש החולץ (יבמות דף לו.) בכולי הש״ס כר׳ יוחנן לגבי דר״ל לגבר מתלת ור׳ יוחנן קאי כרב נחמן ועוד אמר בירושלמי דסנהדרין רבי יוחנן ור״ל דאמרי תרוייהו שנים שדנו אין דייניהם דין והכאולץ (שם דף מו:) נמי א״כ יוחנן גר צריך שלשה משפט כתיב ביה ועי״כ צריך לומר אף ע״ג דתרי אין דייניהם דין כיון דפרוחזנו סגי בתרי קרי להו בית דין ואם תאמר בפ׳ זה בורר (סנהדרין דף ל.) דפריך גבי אודיתא דילמא ב״ד חלוף כדשמואל דאמר שנים שדנו כו׳ בלאו שמואל נמי איכא למיפרך הכא ר׳ יוחנן דבעינן שלשה באודיתא וקיום שטרות אין שייך לגבי הכא מילתא לקרות לתרי ב״ד מש״ה קאמר דלמא לא בעי התם ג׳ כדשמואל[ט] ואם תאמר ומאי נפקא מינה השתא בפלוגתא דרב נחמן ורב ששת בפני כמה מבטלו הא תיקן רבן גמליאל שלא יהו עושין כן ואומר ר״י דנ״מ לרבי דאמר לקמן אם ביטלו מבוטל ופסק לקמן רב נחמן כוותיה ומודה רבי דאם ביטלו בפני ב׳ לרב ששת או בפני אחד אפי׳ לרב נחמן דאינו מבוטל דאפילו קודם תקנת רבן גמליאל לא היה מבוטל דדוקא בפני ג׳ לרב ששת מבוטל דליכא למיחש לממזרות אבל בפני שנים דאיכא למיחש לממזרות לא ולרב נחמן אע״ג דבפני שנים איכא למיחש לממזרות כדאמרינן בשמוע ואפ״ה הוי מבוטל מ״מ בפחות משנים דאיכא למיחש טפי אינו מבוטל ובהא אפילו רבי מודה דאמרינן מה כח ב״ד יפה:

לתרי נמי ב״ד קרי להו. וא״ת דבספ״ב דיבמות (דף כה:) גבי מיאנה או חלצה בפניו ישאנה מפני שהוא ב״ד ודייק טעמא דב״ד הוא הא בי תרי לא והא אמר הכא דלתרי נמי ב״ד קרי להו ואור״י דהתם דייק מדלא קאמר מפני שהם שנים אלא תלי טעמא בב״ד ש״מ דלא סגי התם בתרי א״נ מיאון דומיא דחליצה וב״ד דחליצה היינו ג׳ ולא אתי כמאן דמכשיר חליצה ביחיד דחד לא ומיהא נמי רבנה: לא

שתי לשונות משמע משמע דבטל ומשמע דליבטיל גבי גט לישנא דמהני ביה קאמר גבי מתנה לישנא דמהני בה קאמר אמר אביי [ט]נקיטינן שליח מתנה הרי הוא כשליח הגט נפקא מינה [י]להולך לאו כזכי דמי רבינא אשכחיה לרב נחמן בר יצחק דתלי וקאי בעיברא דדשא וקא מיבעיא ליה בטל מהו [יא]תיקו אמר רב ששת ואמרי לה במתניתא תנא [יב]גט זה לא יועיל לא יתיר לא יעזיב לא ישלח ולא יגרש יהא חרם יהא כחרם דבריו קיימין אינו מועיל אינו מתיר אינו מעזיב אינו משלח אינו מגרש חרם הוא כחרם הוא לא אמר כלום איבעיא להו הרי הוא חרם מהו א״ל רבינא לרב אחא בריה דרבא ואמרי לה רב אחא בריה דרבא לרב אשי [יג]מאי שנא מהרי הוא הקדש הרי הוא הפקר חוזר ומגרש בו או אינו חוזר ומגרש בו [יד]רב נחמן אמר חוזר ומגרש בו ורב ששת אמר אינו חוזר ומגרש בו [טו]והלכתא כוותיה דרב נחמן איני והא קי״ל [טז]הלכתא כוותיה דר׳ יוחנן [יז]דאמר חוזרת הכי השתא התם דיבור ודיבור הוא אתי דיבור ומבטל דיבור והכא נהי דבטליה לשליחותא דשליח [יח]גיטא גופיה מי קא בטיל: **בראשונה היה עושה:** איתמר בפני כמה הוא מבטלו רב נחמן אמר [יט]בפני ב׳ רב ששת אמר בפני ג׳ רב ששת אמר בפני ג׳ ב״ד קתני ורב נחמן אמר בפני ב׳ לבי תרי נמי ב״ד קרי להו אמר רב נחמן מנא אמינא לה [כ]דתנן [כא]מוסרני לפניכם

פלוני

שפי לשונות משמע. וכיון דהכי הוא סתמא דמילתא כי טעין אינים מילתא דמהניא במילתיה קא טעין: **הרי הוא כשליח הגט.** ותם ביטלה הנותן קודם שתגיע ליד המקבל הרי היא בטלה: ה״ג **נפקא מינה להולך לאו כזכי דמי.** ואע״ג דמתנה זכות הוא מצי למיהדר דהולך לאו מזכי דמי: **דתלי.** נשמע: **בטל מהו.** אם אמר בטל ולא אמר הוא מהו לשעבר משמע ואין בדבריו כלום כיון דלא אמר הוא או דילמא בלא הוא נמי ב׳ לשונות משמע ולישנא דאהני ביה קאמר: **אינו מועיל.** משמע דהוא אינו מבטלו אלא מעיד בו שהוא פסול והא לא מזיגן ביה פסול ויתקיים בחותמיו: **חרם הוא כחרם הוא לא אמר כלום.** דכל לשונות הללו לשעבר הוא: **הרי הוא חרם מהו.** להבא משמע או לשעבר משמע: **מאי שנא מהרי הוא הקדש.** דקי״ל דהוי הקדש בכמה דוכתי דתנן בנדרים (דף מה.) אם שלי הן הרי הן מוקדשים לשמים והבפקר נמי תנן בה הרי הוא מופקר לכל מי שאתפוץ[ט] אלמא להבא משמע: **חוזר ומגרש בו.** אם נמלך הבעל לחזור ולגרש בגט שביטלו: **או אינו חוזר ומגרש.** מי אמרינן בטל גיטא והוה ליה כחפצא או דילמא שליחותא דשליח הוא דבטיל ליה עד דהדר ומשוי ליה שליח אבל גיטא לא בטיל: **כר׳ יוחנן דאמר חוזרת.** בקדושין בפרק האומר לחברו אמר נאמר לאשה התקדשי לי במעות הללו לאחר שלשים וחזרה בה בתוך שלשים בטלו הקדושין הואיל ובטלתן קודם שיהו חלין ה״נ ליבטיל גיטא: **דיבור ודיבור הוא.** מתחילה היתה מתקדשת על ידי הדיבור שנתרצתה בקדושין אתי דיבור של חזרה ומבטל דיבור ומיהו המעות לא בטלו: **והכא נהי.** האי דאמר בטל הוא שליח דבטליה שלא יהא שלוחו לגרשה בגט זה דאתי דיבור ומבטל דיבור אבל גט שהוא בעין אינו נפסל: **בפני כמה הוא מבטלו.** קודם תקנת רבן גמליאל: **בפני שנים.** דבשלמא גבי דינא דממונא בעי׳ שלשה אבל הכא אודועי בעלמא הוא ובתרי סגי: **מוסרני לכם.** לקמן (דף לו.) הוא בפרקין גבי פרוחזנו שהוא מוסר שטרותיו לב״ד דאיהו לא מצא ליה לב״ח אלא הב״ד והן יורדין לנכסיו ולא קרינא ביה לא יגוש[ט]:

פלוני

לא אמר כלום דגרע מגט זה חרש הוא דאמר דלא אמר כלום דהא בטל הוא דבריו קיימין וכי אמר גט זה בטל ולא אמר הוא מיבעיא לן ועמד בתיקו: **רב** ששת אמר אינו חוזר ומגרש בו. תימה דמודו דלא אתי דיבור ומבטל מעשה כמו שמוכיח שם ממתני׳ דכל הכלים יורדים לידי טומאה במחשבה כו׳ וכתיבת גט לשמה אינו יכול לחזור ולבטל וי״ל דכל זמן שלא הגיע ליד האשה לא חשיב גמר מעשה: **התם** דיבור ודיבור הוא. מתוך הלשון משמע דאפי׳ ביטלו בפירוש אינו מבוטל מדקאמר התם דיבור ודיבור הוא משמע דהכא לאו דיבור ודיבור הוא אלא דיבור ומעשה וגם מדקאמר גט גופיה מי קא בטיל משמע דאין לו כח לבטל אבל בקידושין גרס האומר (דף נט.) אין שם כל זה האריכות וכתוב בכל הספרים נהי דבטליה מתורת שליחות מתורת גט לא בטליה משמע ° דאם ביטלו בפירוש מודה רב נחמן דבטל וכן צריך לומר דגט לא חשיב מעשה כל זמן שלא הגיע ליד האשה דאי לאו הכי תקשי לרב ששת כדפירשנו לעיל ומדקאמר בפ״ב (לעיל דף יח.) גבי נכתב ביום ונחתם בלילה דלא הכשיר ר״ש מיכן עד עשרה ימים דחיישינן שמא פייס פי׳ שמא ביטל את הגט כדפי׳ ר״ת אין ראיה כדפרי׳ בפ״ב) ועוד דשמא התם לא נחתם ° לא חשיב גמר מעשה: **ורב** נחמן אמר בפני שנים דלתרי נמי ב״ד קרי להו. אין לומר דרב נחמן לטעמיה דאמר בפ״ק דסנהדרין (דף ה:) משמיה דשמואל שנים שדנו דייניהם דין הרא רגא לית ליה התם (דף ג.) דשמואל ועל כרחך רבא אית ליה הכא כרב נחמן דאמר בפני שנים הרא פליגי ר׳ יוחנן ור״ל בשמוע בפלוגתא דרב נחמן ורב ששת ורבא פסיק בריש החולץ (יבמות דף לו.) בכולי הש״ס כר׳ יוחנן לגבי דר״ל לגבר מתלת ור׳ יוחנן קאי כרב נחמן ועוד אמר בירושלמי דסנהדרין רבי יוחנן ור״ל דאמרי תרוייהו שנים שדנו אין דייניהם דין והכאולץ (שם דף מו:) נמי א״כ יוחנן גר צריך שלשה משפט כתיב ביה ועי״כ צריך לומר אף ע״ג דתרי אין דייניהם דין כיון דפרוחזנו סגי בתרי קרי להו בית דין ואם תאמר בפ׳ זה בורר (סנהדרין דף ל.) דפריך גבי אודיתא דילמא ב״ד חלוף כדשמואל דאמר שנים שדנו כו׳ בלאו שמואל נמי איכא למיפרך הכא ר׳ יוחנן דבעינן שלשה באודיתא וקיום שטרות אין שייך לגבי הכא מילתא לקרות לתרי ב״ד מש״ה קאמר דלמא לא בעי התם ג׳ כדשמואל[ט] ואם תאמר ומאי נפקא מינה השתא בפלוגתא דרב נחמן ורב ששת בפני כמה מבטלו הא תיקן רבן גמליאל שלא יהו עושין כן ואומר ר״י דנ״מ לרבי דאמר לקמן אם ביטלו מבוטל ופסק לקמן רב נחמן כוותיה ומודה רבי דאם ביטלו בפני ב׳ לרב ששת או בפני אחד אפי׳ לרב נחמן דאינו מבוטל דאפילו קודם תקנת רבן גמליאל לא היה מבוטל דדוקא בפני ג׳ לרב ששת מבוטל דליכא למיחש לממזרות אבל בפני שנים דאיכא למיחש לממזרות לא ולרב נחמן אע״ג דבפני שנים איכא למיחש לממזרות כדאמרינן בשמוע ואפ״ה הוי מבוטל מ״מ בפחות משנים דאיכא למיחש טפי אינו מבוטל ובהא אפילו רבי מודה דאמרינן מה כח ב״ד יפה:

לתרי נמי ב״ד קרי להו. וא״ת דבספ״ב דיבמות (דף כה:) גבי מיאנה או חלצה בפניו ישאנה מפני שהוא ב״ד ודייק טעמא דב״ד הוא הא בי תרי לא והא אמר הכא דלתרי נמי ב״ד קרי להו ואור״י דהתם דייק מדלא קאמר מפני שהם שנים אלא תלי טעמא בב״ד ש״מ דלא סגי התם בתרי א״נ מיאון דומיא דחליצה וב״ד דחליצה היינו ג׳ ולא אתי כמאן דמכשיר חליצה ביחיד דחד לא ומיהא נמי רבנה: לא

פלוני ופלוני. תרי משמע וקרי להו דיינים: **רוכל.** מוכר גרוסות של בשמים: **חומטין למטה.** גבי פרוזבול תנן לה במסכת שביעית (פ״י מ״ב): **למה לי למיתני דיינים או עדים.** פשיטא דסגי בהני או בהני וליתני עדים והוא הדין אי חתמי דיינין: **בלשון דיינים.** כגון בי דינא הוינא ואתא פלוני ואמר לנא מוסרני לכם פלוני ופלוני כו׳: **וחתמי עדים.** בלשון עדות כגון אים פלוני עד: **ול״ש כתוב בלשון עדות.** כגון דוכרן סהדותא דהוה באנפנא כו׳ וחתמי למטה אני פלוני דיין: ה״ג **ל״ש כתוב בלשון עדים וחתמי דיינים ול״ש כתוב בלשון דיינים וחתמי עדים: תקנת ממזרים.** כלומר שלא יהו ממזרים בישראל: **בפני שנים.** היה מבטלו קודם תקנה: ה״ג **וכי תרי ליה להו קלא ולא ידעה דבטליה ואזלה ומינסבא: תקנת עגונות הוא דאיכא.** דאלרכיניה ליך אחריו או לשלוח שליח והוא לא יטרח בכל אלה בשביל לעגנה: **בטלו.** לאחר תקנת ר״ג בפני ב״ד: **מבוטל.** דלף ע״ג דעבר אתקנתא בטל שלימותא: **להוסיף על תנאו.** אם היה בו שום תנאי: **מה כח ב״ד.** של תקנת ר״ג יפה אם דבריהן בטלים ע״י זה: **דמדאורייתא בטל גיטא.** שהרי לא נא לידה וזה ביטל את השליח מהיות שלוחו לגירושין: **אדעתא דרבנן מקדש.** להיות קדושין חלין כדת משה וישראל שהגיהו חכמי ישראל והרי הם אמרו שיפקיעו כל קדושין שבישראל על ידי גט כזה הילך פקעי שעל מנת כן קידשה: **תינח דקדיש בכספא.** איכא למימר אפקעינהו לקידושין בגט דדבריהן ואמרו ליהוי מעות למפרע מתנה וממילא פקעו שהרי כשקידש ע״מ כן קידש: **קדיש בביאה.** דקיימא לן בקידושין (דף ד:) מכי יקח איש אשה ובעלה[1] דאשה מתקדשת נמי בביאה: **מאי.** אפקעתא איכא למימר בהא ביאה: **שויוה רבנן.** לההיא ביאה למפרע ע״י גט זה: **בעילת זנות.** דאפקעו שם קידושין מינה ויש בהן כח לכך שהרי כשקידש על מנהג חוק תמס קידש כך אני מפרש בכל מקום מלבי. ומרבותי קבלתי כל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש דקדושי כסף דרבנן דלא כתיב בהדיא אלא גמרינן קיחה קיחה משדה עפרון[2] והיינו דקפריך תינח דקדיש בכספא קדיש בביאה דכתיב בהדיא (דברים כד) כי יקח איש אשה ובעלה מאי איכא למימר היאך יכלו לעקור דבר מן התורה ומשני שויוה רבנן לבעילתו בעילת זנות של כל מקדש בביאה כדאמר התם (קידושין דף יב:) רב מנגיד אמאן דמקדש בביאה משום פריצותא. ותשובות קשות יש בדבר חדא דגזירה שוה גופה תורה היא שהרי לא למדו נסקלין[3] אלא בגזירה שוה ונותר שהוא בכרת מגזירה שוה למדנו ועברה המאורסה נהרגת בקדושי כסף ואי דרבנן מי מיקטלא ועוד דקמשני שויוה רבנן לבעילתו בעילת זנות היכי מצי לשוייה בעילת זנות הא דאורייתא היא וכי אמרן רב מנגיד אמאן דמקדש בביאה קידושין מיהא לא בטלי אלא הא והא דאורייתא והא דרבנן כח לבטל מפני שבשעת קידושין תלה בדעתם לקדש כדת שהגיהו חכמים בישראל: **אמר לעשרה כתבו גט לאשתי.** וקיימא לן (לקמן דף סו:) כל כמה דלא אמר כולכם אחד כותב ושנים חותמין: **יכול לבטל.** מותר לבטל ולומר לשנים מהם אל תכתבוהו ואין זה לעקור תקנת רבן גמליאל: **אינו יכול.** שאף זו מן התקנה ואם בטלו אינו מבוטל דאם כן מה כח בית דין יפה לא

פלוני ופלוני הדיינין שבמקום פלוני ורב ששת אטו [6]תנא כי רוכלא ליחשיב וליזיל אמר רב נחמן מנא אמינא לה דתנן [3]א״הדיינים חותמין למטה או העדים מאי לאו דיינים דומיא דעדים מה עדים שנים אף דיינים נמי שנים ורב ששת מידי אירא הא כדאיתא והא כדאיתא ל״ל למיתנא דיינים ל״ל למיתנא עדים הא קמ״ל דלא שנא כתוב בלשון דיינים וחתמי עדים ולא שנא כתוב בלשון עדים וחתמי דיינים: מפני תיקון העולם: מאי מפני תיקון העולם ר׳ יוחנן אמר מפני תקנת ממזרים ריש לקיש אמר מפני תקנת עגונות ר׳ יוחנן אמר מפני תקנת ממזרים סבר לה כרב נחמן דאמר בפני שנים ובי תרי לית להו קלא והיא לא שמעה ולא ידעה ואזלה ומינסבא ואיכא ממזרים וריש לקיש אמר מפני תקנת עגונות סבר לה כרב ששת דאמר בפני ג׳ ובי תלתא אית להו קלא ושמעה וידעה ולא מינסבא ותקנת עגונות הוא דאיכא ת״ר [7]בטלו [2]מבוטל דברי רבי רשב״ג אומר אינו יכול לא לבטלו ולא להוסיף על תנאו שא״כ [7]מה כח ב״ד יפה ומי איכא מידי דמדאורייתא בטל גיטא ומשום מה כח ב״ד יפה שרינן אשת איש לעלמא אין [6]כל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש ואפקעינהו רבנן לקידושין מיניה אמר ליה רבינא לרב אשי תינח דקדיש בכספא קדיש בביאה מאי איכא למימר שויוה רבנן לבעילתו בעילת זנות: ת״ר אמר לעשרה כתבו גט לאשתי [1]יכול לבטל זה שלא בפני זה דברי רבי רשב״ג אומר אינו יכול לבטל אלא זה בפני זה במאי קמיפלגי בעדות שבטלה מקצתה בטלה כולה קמיפלגי רבי סבר [2]עדות שבטלה מקצתה לא

לא שנא כתוב בלשון דיינים וחתימי עדים. כמו שכתוב בפרוזבול כי דינא הוינא אנא פלוני בר פלוני ומזכרין שם הדיינים בתוך התוך ולמטה חותמים עדים להעיד על הפרוזבול שהוא אמת וקמשמע לן דאפילו פרוזבול אע״פ שלא חתמו בו הדיינים עכשיו לא שנא כתוב בלשון עדים שאין דיינין מזכרים בתוך התוך של פרוזבול דכתיב ביה הכי כי דינא הוינא ואתא פלוני ואמר לנא מוסרני לכם כל מוב שיש לי ביד פלוני ופלוני ופלוני עדים וחתומים למטה הדיינים ובקונטרס פי׳ בענין אחר: **ובי תרי לית להו קלא.** וא״ת ולתקנו שיבטל בפני ג׳ וי״ל מפני תקנת עגונות: **ובי תלתא אית להו קלא.** ואע״ג דמלוה על פה לא גבי ממשעבדי אפילו הלוהו בפני כמה עדים היינו משום דמלוה דיזיף בלנעא יזיף כדאמרינן בחזקת הבתים (ב״ב דף מב.) ואין רגילות להודות לבני אדם אלא כופר לכל השואלים ממנו והא דאמר הכא דבי תרי לית להו קלא וגבי מוכר שדהו בעדים אמרינן בחזקת הבתים (שם דף מא:) דגובה מנכסים משועבדים הכא בענין גילוי מילתא טפי: **ושמעה** וידעה **ולא מינסבא ותקנת עגונות הוא דאיכא.** אע״ג דבדין לא מינסבא משום עגון דהכי נמי אמרינן בפ׳ כל הגט (לעיל דף כו:) ובדין הוא אפי׳ טופס לא לכתוב אלא זימנין דבעי למיזל למדינת הים ולא משכח ספרא שביק לה ואזיל ומיעגנה ויתבה:

כל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש. ולכך אומר בשעת קידושין כדת משה וישראל:

ואפקעינהו רבנן לקידושין מיניה. הקשה ר״ר שמואל אם כן יחפה על בת אחותו וכשיבואו עדים שזינתה ישלח לה גט ויבטל שלא בפני שליח פנויה ואומר ר״י דלא קשה דאין לחוש אלא כשמחפה עליה שלא כדין אבל הכא כדין מחפה ומן התורה פטורה ועוד הקשה רבי׳ שמואל דהיכי מחייבינן לעולם מיתה אשת איש שזינתה והא התראת ספק היא דשמא ישלח לה גט ויבטלנו ועוד יכולין ממזרים ליטהר ואומר ר״ת דכי האי גוונא לא הוי התראת ספק דאזלינן בתר רובא ורובא אין מגרשין נשותיהן וכששולחין גט אין מבטלין ועוד דאוקמינן אחזקתה שהיא עכשיו נשואה [8] דאם לא כן נזיר שהיה שותה יין או מטמא למתים אמאי לוקה דאם אמרו לו אל תשתה אל תשתה חייב על כל אחת ואחת (נזיר דף מב.) והא התראת ספק היא שמא ישאל על מזרותו ומה שהקשה אם כן יחפה על בת אחותו ויכולין ממזרין ליטהר אי ידעינן שלכך מתכוין לא מפקעינן קדושין מיניה לתקנה עשו חכמים ולא לתקנה שמתוך כך יהיו בנות ישראל פרוצות בעריות אבל אם ברור לנו שלא מתכוין לכך לא מייסינן אם יכולים ליטהר:

רבי סבר עדות שבטלה מקצתה **לא** בטלה כולה. וא״ת מנא ליה להש״ס דסבר לא בטלה כולה ויכול לבטל היינו אפי׳ לכתחילה דלמא סבר בטלה כולה ואפילו הכי יכול לבטל בדיעבד דהא לעיל אית ליה בטלו מבוטל דמלשון יכול לא מצי למידק שיהא מותר לבטל לכתחילה כדמוכח בפרק הזהב (ב״מ דף מט.) דאמר האומר לחבירו מתנה אני נותן לך יכול לחזור בו ופריך יכול פשיטא אלא אימא מותר לחזור בו וי״ל דמשמע ליה מילתא דרבי דיכול לבטל אפי׳ בפני אחד אע״ג דאין דבר שבערוה פחות משנים כיון שלשליח עצמו אומר שהוא מבטלו הוא מבוטל א״נ אפי׳ לא מהני בלא שנים מ״מ יכול לבטל בפני ב׳ זה שלא בפני זה ואי בטלה כולה אפילו רבי מודה דאינו מבוטל אפילו בדיעבד כדפריש׳ לעיל דדוקא בפני ג׳ לרב ששת או בפני שנים ביחד לרב נחמן הוא דמבוטל א״נ אע״ג דביטלו בב״ד אומר [רבי] דמבוטל היינו משום דהתם ליכא למימר כולי האי לממזרות שאם יוודע לשליח קודם הנתינה לא יתננו לה או לאשה קודם שתנשא לא תנשא אבל כאן אפי׳ כשידעו כולם וגם האשה שביטל הבעל מקנת מן העשרה פעמים יטעו ויהיו סבורים לא נתבטלו ותנשא ע״י גיטה ולכך אם היה סובר בטלה כולה היה מודה דאינו מבוטל ולפ״ז אתי שפיר מה שמתפלפל הש״ס הי כרבי דאמר דמוקמיין פלוגתייהו בעדות שבטלה מקצתה דאפי׳ קי״ל כרבי דביטלו מבוטל אבל מתוך פירוש הקונטרס משמע דלרשב״ג דבטלה כולה אף זה מתקנת רבן גמליאל ועל כרחך למ״ד מפני

יסוף סוף כי קא משגיח שויוהו רבנן לבעילתו בעילת זנות, על כרחך צריך אתה לפרש כמו שפירשתי, שהקידושין נעקרין מעיקרן ולא מכאן ולהבא, והמפרש לומר שויוה רבנן לכל מקדשי בביאה בעילת זנות, בעות גמור הוא, ובא להתיר אשת איש המתקדשת בביאה בלא גט מן הטעם הזה, ולא מצינו זאת בהתלמוד (כתובות ג.).

מסורת הש״ס

א) [מיר כא. ב״ק לו: ערכין כג:]. ב) שביעית פ״י מ״ד, ג) יבמות 5:, ד) [שם וקדושין מב.]. ה) יבמות 5: קי. לקמן עב. ב״מ מח: כתובות ג., ו) [דברים כד], ז) [קידושין ד:]. ח) [כריתות ה.].

מוסף רש״י

כי רוכלא. כשאחר זה שמוכר מעותיו (ערכין כב:) אי: כי רוכלא דאמזור על העיירות בפרגמטייה שלו והולך ומכרח ומוצא יש לי מחטין וכוסות וקדערות, ה״נ ליחשיב וליזיל (זיר כא.). בטלו מבוטל. בעל שלא גט לאשתו וקדש ובא אלה או שלא לה שליח ואמר לה גט שלאחמי לך בטל הוא, הרי זה בעל, ומקן בראשונה היה עושה בית דין במקום אחר ומבטלו ולא היה מודיע לה, התקין רבן גמליאל הזקן שלא יהיו עושין כן מפני תיקון העולם, דזמנין דמבטל ולא ידעה ואינסבא ובאיה ממזרים, ועלה אני בטלו לגט לאני בית דין במקום אחר, אחר תקנת רבן גמליאל, מבוטל (יבמות צ:). מה כח ב״ד יפה. שהתקינו שלא לעשות כן (שם). כל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש. תולה בדעת חכמים, דהא כדת משה וישראל קאמר (שם) כל המקדש אשה על דעת שהגיהו חכמי ישראל בישראל הוא מקדשה, שיהיו קיימין קידושין לפי דברי חכמים והיו בטלים לפי דברי חכמים על ידי גיעין שהגיהו חכמים (כתובות ג.). **ואפקעינהו רבנן.** על ידי גט זה, לקידושין מיניה. ושויהו למעות דקידושין מתנה למפרע, דהפקר בית דין הפקר (יבמות צ:) כשיבא גט זה אחריהם (כתובות ג.). **תינח.** למימר אפקעתא, **דקדיש בכספא.** דגימא גט זה עוקר הקדושין ועושה מעות מתנה מעיקרן (שם וכע״ז יבמות שם) אי: להפקר בית דין הפקר גבי ממון וכאילו קידשה בגזל ונחמם למיא, דלא הוו קדושין (רשב״ם ב״ב מח:). **קדיש בביאה מאי איכא למימר.** בשלמא על ידי גט כשר, אע״פ שהקידושין קיימים עד עכשיו, גזירת הכתוב הוא שהגט כורתו ומעיר איסורו מכאן ולהבא, אבל זה שאינו גט מן התורה ואתה מכשירו מפני דעתו של זה שקידשה על דעת חכמים ובטלו על פי חכמים, צריך אתה לומר שמעיקרן לא יהו קידושין, ואי קדיש בביאה ואתה עוקר קידושין למפרע מה תהא על ביאתו (כתובות ג.) מאי אפקעתא איכא למימר, האי ביאה מאי שויה (יבמות צ:). **שויוה רבנן לבעילתו בעילת זנות.** כיון דבדעתא דרבנן תלה, ורבנן אמור דבי יהיב לה גט כי האי מבטל ביאה דמיהו בעילת זנות. ואית דאמרי תינח קדיש בכספא, דקידושי כסף דרבנן, קדיש בביאה דקידושין דמדאורייתא ניהו מאי איכא למימר, ועשות גדול הוא ביאה, דקידושי כסף דאורייתא ניהו ומגזרה שוה דקיחה קיחה משדה עפרון גמר לה בפרק קדושין (כ.) וג״ש בפיני נאמרה וכל י״ג מדות, ואי קידושי כסף מדרבנן מי קטלינן נפשא עלייהו, דבעל אחרוה בסקילה, ועוד מאי שיעוה דשני שויוה רבנן כו׳, הא קשיא ליה היכי מצו רבנן לאפקועי מידי דאורייתא, ומשני ליה שויוה רבנן, הא נמי אפקעתא היא (יבמות צ: וכע״ז כתובות ג.)

עין משפט נר מצוה

יג א מיי׳ פ״ט מהלכות שמיטה הלכה יח סמג לאוין רעא [טוש״ע חו״מ ס״ו סז סעי׳ יט כא]:
יד ב מיי׳ פ״ו מהל׳ גירושין הלט״ז סמג עשין נ טוש״ע אה״ע סי׳ קמא סעי׳ ס:
טו ג ד מיי׳ שם הלי״ח טוש״ע שם סעי׳ סא:

גליון הש״ס

תוס׳ ד״ה ואפקעינהו וכו׳ דאל״כ נזיר. ע׳ שמת ד׳ ל ע״ל מוס׳ ד״ה קודם ומטות לף טו ע״ב מוס׳ ד״ה במלי קמיפלגי:

תוספות רי״ד

כמה מבטלו רב ששת אמר בפני ג׳ ורב נחמן אמר בפני שנים רב ששת אמר בפני ג׳ בד״ד קתני ורב נחמן אמר בפני ב׳ בי תרי נמי ב״ד קרי להו: מאי מפני תקון העולם ר׳ יוחנן אמר מפני תקון ממזרים וסבר ליה כרב נחמן דאמר בפני שנים מבטלו ובי תרי לית להו קלא ולא שמעה ואזלה ומינסבא ואיכא תקון ממזרים. ור״ל אמר מפני תקון עגונות סבר לה כרב ששת דאמר בפני ג׳ ובג׳ אית להו קלא ושמעה וידעה ולא מינסבא ומיעגנה ויתבה. וקי״ל ר״ל ור׳ יוחנן הלכה כר׳ יוחנן: ת״ר בטלו מבוטל דברי רבי רשב״ג אומר אינו יכול לבטלו ולא להוסיף על תנאו א״כ מה כח ב״ד יפה פי׳ אם בטלו לאחר תקון ר״ג בפני עדים שלא בפני השליח מבוטל הוא דאע״ג דעבר אתקנתא בטל שליחות השליח ורשב״ג אומר אינו יכול לבטלו שלא בפני השליח ולא להוסיף על תנאו אם יש בו שום תנאי: ת״ר אמר לעשרה כתבו גט לאשתי יכול לבטל זה שלא בפני זה דברי רבי רשב״ג אומר אינו יכול לבטל אלא זה בפני זה במאי קמיפלגי בעדות שבטלה מקצתה בטלה כולה דרבי סבר עדות שבטלה מקצתה לא

מסורת הש"ס

מפני תקנת עגונות לא דמו מהדדי ולפירושו שמשום אותם מה שמתפקח הש"ס הי כרבי והי כרשב"ג היינו דוקא לפי מה דמוקי פלוגתייהו בגריסי בי עשרה למשלפה אבל למאי דמוקי פלוגתייהו בעדות שבטלה מקצתה אין להתפקח דאי קי"ל בביטולו מבוטל כרבי תו לא מצי למיפסק באומר לעשרה לגמרי כרבן שמעון בן גמליאל דאפי' קי"ל כוותיה דבטלה כולה בגמרי דקאמר שאין הביטול מועיל אפי' דיעבד לא קי"ל כוותיה ומיהו אם משמעות דאינו יכול דקאמר רשב"ג לא משמע דיעבד אלא דאתא לאפוקי מדרבי דשרי אפי' לכתחילה אתי שפיר דמתפקח אפי' לנישנא דפליגי בעדות שבטלה מקצתה ומ"מ לרשב"ג אפי' בדיעבד אינו מבוטל כדפירש בקונטרס מכח ההיא דלעיל דקאמר ג"כ מה כח ב"ד יפה: **צריכי בי עשרה למשלפה.** ואפי' אותם שנים שביטל יכולין לכתוב ומימה כיון דמדאורייתא יכול לבטל אפי' אלא בפניהם אמאי תקנו חכמים אלא יועיל ביטול לגבי אותם שנים עצמם וי"ל כיון שהוצרכו לתקן שאין ביטול מועיל לגבי אחריס תיקנו נמי שלא יהא לו כח לבטל בזה הגט כלל: **אמר** רב יוסף ניחזי אנן. אע"ג דרב יוסף אית ליה הכא דביטלו אינו מבוטל קאמר רב יוסף בפ"ק דקידושין (דף יב:) דרב מנגיד אמאן דמבטל גיטא אע"ג דאינו מבוטל דמ"מ הרי מוציא לעז על הגט כי היכי דמנגיד אמאן דמקדש בשוקא או בביאה אע"ג דליכא איסורא: **וחזר** רבי ועשה כרשב"ג. וא"ת מנא ליה משום דחזר בו הכתם דחזר בו נמי ממאי דאמר ביטלו מבוטל דלמא ההיא דשום הדיינים דמי טפי לביטלו שלא בב"ד דהכתם מודה רבי דאינו מבוטל דאמרי' מה כח ב"ד יפה (ב) כדפריסית לעיל וי"ל דרב יוסף מדמה להו משום דלא איפלגו רבי ורשב"ג אלא בהני תרי מילי במה כח ב"ד יפה בשום הדיינין ובביטול הגט בב"ד ולכך מדמה להו אהדדי ומסתמא כשחזר מזה חזר נמי מזה:

ליבדרו איבדורי. אפי' למאן דמוקי פלוגתייהו בעדות שבטלה מקצתה דייק שפיר דבהא קי"ל כרבי דלדידיה ליכא למימר דלבדורי איבדור דכיון שיכול לבטל זה שלא בפני זה לא יועיל פיזור דיבטל כל אחד שימצא בפני עצמו עד שיבטל כולן אבל לרשב"ג דאין יכול לבטל זה שלא בפני זה אין בביטולו כלום אפי' מבטל כולם כל אחד בפני עצמו אע"ג דהשתא ליכא למיתש דלמא אזלי הנך דלא ידעי וכתבי ויהבי לה לא הוי ביטול עד שיבטל כולם יחד זה בפני זה:

יתומין

לא בטלה כולה. הלכך לא חש רבן גמליאל להושיב ב"ד ולימנות על כך אתין בזו מפני תיקון העולם דאי אזלי הנך דלא בטיל קמייהו וכתבי ויהבי לה ואזלא ומינסבא שפיר קא מינסבא: **בטלה כולה.** ואפי' נשתיירו שנים שעדותן עדות חה לא בטל בפניהם בטלו אף הן: **והנך לא ידעי.** דבטל ואזלי וכתבי ויהבי לה ומינסבא בגט פסול: **ואי בעיים אימא לא בטלה כולה.** ואין כאן גזירה אלא טעמא דרשב"ג לא משום תקנה הוא אלא קסבר אין ביטולו ביטול עד שיבטל בפני כולן והאי אינו יכול דקאמר לאו איסורא הוא משום עובר על תקנה אלא הכי קאמר אין בו כח לבטל אלא בפני כולן: **למישלפה.** לאלה ולהסירה: **כולכם.** מתומו דקי"ל דאינו גט עד שיתמתו כולן: **מהו.** מי אסר רבן שמעון [ב"ג] שלא יבטל את אחד או את שנים שלא בפני חבריהם: **טעמא דרשב"ג.** היכא דלא אמר כולכם: **משום דקסבר בטלה כולה.** ומייש דלמא אזלי הני דלא ידעי בביטולא ויהבי לה והכא ליכא למיחש להכי דמידע ידעי דכולן צריכין לחתום וכל כמה דלא חתימו כולהו לא יהבי לה: **או דלמא משום דקסבר כו'.** והלכך לאו בטל הוא לגמרי וחתמי ניה אפי' הני דבטיל קמייהו עם חבריהם ויהבי לה: **יכול לבטל.** והוי ביטול ואין זה כשר להיות עוד עד בדבר עד שיצוהו: **אינו יכול לבטל.** והלה עצמו כשר לחתום: **והא שנים.** דכולם צריכין לחתום וליכא למיחש דלמא אזיל מד וחתים בלא חבריה וקאמר אינו יכול לבטל אלמא רבן שמעון לאו איסורא קאמר אלא אינו ביטול קאמר: **אמר רב אשי אי.** הני שנים עדי כתיבה וחתימה הם: **הכי נמי.** דמודה רבן שמעון [ב"ג] דיכול לבטל וביטולו ביטול דטעמא משום גזירה הוא והכא ליכא למיגזר מידי: **בעדי הולכה.** דהאי תנו דקאמר הכא לשנים הגט ניתן להם להיות שלוחים ולמוסרו לה דהכא כי קאמר לאחד אזיל אידך דלא ידע ומסר לה לפי שאין זה עדות שיהו שניהם צריכין להיות שם אלא שליחות ולא ידע דבטלה שליחותא דשליחות שבטלה מקצתה בטלה כולה דכי היכי דבטליה להאי בטליה להאי: **ה"נ מסתברא.** דבעדי הולכה קאמר וטעמא משום חששא דלמא אזל האי דלא ידע ויהיב לה: **אמר לזה בפני עצמו כו'.** אי מתחלה כשעשאן שלוחים לא אמר לשניהם יחד אלא לאחד מהן וחזר ואמר לחבירו הנה מסרתי גט לפלוני לתתו לאשתי ואם תרצה גם אתה הוי שליח לגרשה: **יכול לבטל.** ובטל זה מתורת השליחות שאם גרשה זה איה מגורשת אבל השני יכול לגרש דכיון דמתחלה לא נתנה אחת הוי אין כאן לומר שליחות

שבטלה מקצתה בטלה כולה ואי אזיל האי דלא ידע בביטולא ויהיב לה שפיר קיהיב לה: **שפיר.** איכא למימר אמר לזה בפני עצמו שאין זה עדות שיצטרכו לראות או לשמוע העדות תחילה כאחד: **אלא אי אמרת עדי חתימה.** הא עדות גמורה בעינן ומי מצטרפי כי אמר לזה בפני עצמו ולזה בפני עצמו: **עד שיראו שניהם כאחד.** את העדות: **כר' יהושע בן קרחה.** דפליג עלה בפרק שני דכתובות (דף כו:) ובסנהדרין (דף ג.ס) ואמר אפי' בזה אחר זה: **שמעית מיניה דר' אבא הרסי.** כלומר בהנך תרתי פלוגתא דרבי ורשב"ג בביטולו מבוטל ובכול לבטל זה שלא בפני זה שמעית מיניה דרבי אבא דקבע הלכתא בתרוייהו חדא כרבי וחדא כרבן שמעון [ב"ג]: **מעשה ועשה רבי.** בכתובות בפרק אלמנה ניזונית(ו): **כדברי חכמים.** שהיו אומרים שום הדיינים שפיתתו שתות או הותירו שתות מכרן בטל: **והחזיר רבי את המעשה.** אלמא הדר ביה וקם בשיטתיה דרבן שמעון [ב"ג] ליפות כח בית דין אלמא בהא הלכה כרבן שמעון [ב"ג]: **ואשקליה גיטא על כרחיה.** השיאו בעל כרחיה לגרש את אשתו כגון בהנך דאמרינן בהו יוציא ויתן כתובה: **ואמר להו.** רבי יאשיה לבהדי: **זילו איטמורו.** לאחר שכפאוהו עד שיאמר רוצה אני הסתירו עצמכם כדי שלא יבטל אחכם מן העדות: **ואי ס"ד.** בקמייתא הלכתא כרבי שאם ביטלו בפני שנים אחרים מבוטל כי מיטמרי הני מאי הוי: **ליבדרו איבדורי.** שלא יתלאם ביחד ואינו יכול לבטל זה שלא בפני זה:

יתומין

ז) [מוספתא פ"ג], ב) שם, ג) [כתובות כו: ב"ב לב. קדה: סנהדרין ג. מוספתא דסנהדרין פ"ב], ד) כתובות ק., ה) [וב"ב לב.], ו) [דף ק.].

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר להו זילו אטמורו: (ב) תוס' ד"ה וחזר וכו' כדפי' לעיל. נ"ב בדף ל"ב בסוף ד"ה וכב נחמן:

מוסף רש"י

עד שיראו שניהם כאחד. את העדות, לאפוקי אחד אומר בפני הלוהו ואחד אומר בפני הודה לו עליו (כתובות כו:). **וחזר רבי ועשה כרבן שמעון בן גמליאל.** דנראה בעיניו טעם הגון מה ששניו בהמשנתו מ"כ מה כח ב"ד יפה (כתובות ק.).

תוספות רי"ד

בטלה כולה והנך לא ידעי ואי אזלי הנך וכתבי ליכתבו וליתנו (ג) על כשאמר לעשרה כתבו גט לאשתי כיון שלא אמר כולכם אחד כותב וב' חותמים כל שנים מהם שרוצים יכולים ליכתב וליתן וכשביטל מקצת מהן לא בטל כולם והילכך אם לא ידעו ביטולו והולכים וכותבים ונותנים הגט לאשה כשר הוא ולא נפיק מיניה חורבא ורשב"ג סבר עדות שבטל' מקצתה בטלה כולה (והתם) [והנך] דלא ידעי אי אזלי וכתבי ויהבי שרו א"א לעלמא הילכך אין מבטל אלא זה בפני זה: אמר רבא אמר רב נחמן הלכה כר' בשתיהן ולית ליה לרב נחמן מה כח ב"ד יפה והאמר רב נחמן אמר

ג) נראה דל"ל דקי"ל דאם אמר לעשרה וכו'.

יתומין. קטנים: **אפוטרופוס.** לכל אחד: **וגוררין להן.** כל אפוטרופוס יגרור חלק יפה שלו[1] שמתוך כך יהיו החלקים שוים: **כח כ"ד.** שמינו להם אפוטרופוס: **הפס ממונא.** והפקדן ב"ד הפקר: **הכא איסורא.** דת"ל ומשום מה כח ב"ד יפה לא אפקעו רבנן קידושין: **גידול בר רעילאי: וגוזלה.** מורגש: **הא גיבך.** הרואהו לה ולא מסרו לה: **ברוך הטוב והמטיב.** שלא מסרת לה: **ולא בטל גיטא.** ואם בא שליח זה ומסרו לה למחר מגורשת: **גלוי דעתא.** שאינו מפן עוד בשליחות זה: **אמר לכו רב ששת.** רב ששת אמר לכם ואני שמעתי לבטול גיטא: **ואגרכיה רב ששת גיטא אחרינא.** אלמא משום דגליא דעתיה בביטולא: **אטו רב ששת מבטל גיטא דאינשי הוה.** אפילו גלוי דעתא ליכא דהא לא אמר אלא בטלתיה אלא רב ששת והכא ליכא גלוי דעתא דידיה: **איהו בטליה.** ואמר בהדיא לבטולי: **משום דפנוי.** בני אדם הסכין ומוכנין אותו במצות רב ששת ואומר לו למה אתה מבטלו אמר להו הכי רב ששת זוה כן: **ירמיה בירלאה.** כך שמו: **הנא אשקליה.** שנה שנית וכפהו לגוות לכתוב אחר: **אויבו קרי באוזנייכו.** שימו קנינא ירק דק של לוגעין באוזניכם שלא תשמעו ביטולו: **אשור הכו לה הייא.** התחזקו לתתו מהר: **אשור.** כמו אשרתא דלייני (לעיל דף כו.) וכמו אשרו תמוך (ישעיה ח) לשון חיזוק: **אטו לבטולי גיטא בעי.** זה שגילה בדעתו שאינו חפץ בגירושין הללו כלום גילה שהוא בא להפקיען על ידי ביטול גט: **לקיומי הנאה בעי.** על ידי קיום תנאי הוא בא להפקיע לומר התניתי לבא עד שלשים ואם לאו יהא גט והרי באתי וקיימתי תנאי: **אי לא נסיבנא.** כתב גט ונתן לאלמנתו ע"מ שאם לא יכנס עד שלשים יום יהא גט: **קטרחנא.** בלרבי תופה ואנוס אני: **אין טענת אונס.** והוי גיטא: **והלכתא כנחמן.** דאמר לעיל ביטול בפני שנים: **והלכתא כנחמן.** נמי בהא דאמר הלכה כרבי בשמיהן: **והלכתא**

יתומין שבאו להחלוק בו'. אומר ר"ת דוקא שניהם רוצים אבל אחד רוצה ואחד אינו רוצה לא והיכא שלא באו שניהם אלא אחד והשני אינו בפניו אמר ר"י דחולקין דהא בריש פרק ג' דקידושין (דף מב.) מייתי לה אחלוקת הארץ שהיו שם כמה יונקי שדים ומיהו אין ראיה גמורה משם דלאו לגמרי מדמי לה דחלוקת הארץ היתה על פי הדיבור והיו שם אורים ותומים [משום הכי] הגדילו אין יכולין למחות ובפרק אלמנה ביבמות (דף סז:) אמר (כולם) זכריס יאכלו אע"ג דשמא ימות עובר זכר דעבדינן תקנתא כדבר נחמן נמי אין ראיה דהתם שאני דאע"פ שלא בא כי אם האחד עבדינן להו תקנתא לפי שיש תקנה גם לעובר (ב) ומתעלה חלקו בכך במה שיאכלו עבדים של אלו בתרומה שלא יתומו ברעב:

בית דין מעמידין להם אפוטרופוס ובוררים להם בו'. אר"ת וכן ר"מ דבוררים להם בו' ב"ד לגרוע שומת ב"ד ואפוטרופוס מעמידין להן לשמור לכל אחד חלקו בפני עצמו דעד עתה היה שומר הכל ביחד ובוררין ע"י גורל דאין טריחותא להטיל גורלות ואפילו בגורל שייך לברור חלק יפה כגון אם יש שלש שדות דטוב שיטול כל אחד ואחד שדה אחת ויהיה חלקו בבא אחת ממה שיחלוקו כל שדה לג' חלקים וכמה ענייני ברירות יש בו בחלוקות וסולמות ולכך ודוקא בדבר שאין שייך בו גוד לו ליגוד חולקין ומדקדק ר"ת דאי חולקין אפילו בדבר ששייך בו גוד לו ליגוד אמאי דחיק בריש האיש מקדש (קידושין דף מב:[1]) יכולין לחמות ברוחות הוה ליה למימר דיכולין לחמות בגוד לו ליגוד והא דלא קאמר יכולין לחמות אם טעו בפחות משמות דמכרן קיים משום דלא מסתבר שיאמר שמואל אם הגדילו יכולין לחמות בשביל טעות דפחות משמות דמודה שמואל ויש ליפות בכך כח ב"ד דהוי כמאן דלא טעו כלל אע"ג שיכולין לחמות ברוחות בזה אין ליפות כח ב"ד דאין זה תלוי בשומת וכ"ש דאם נפרש דמכרן קיים ומחזיר האונאה דאתי שפיר ומיהו יש לדחות דהדא מיניהו נקט ומההוא דיבמות דפרק אלמנה (דף סז:) דמשמע שעושים תקנה לכל העבדים שיאכלו בתרומה שנותנין לגיים כל העבדים וחלק אחד נותנים לעובר כנגדן אין להוכיח דחולקין אפילו בדבר שייך בו גוד לו ליגוד כגון העבדים דשאני התם דמתעלה חלק העובר בכך במה שעבדים אוכלים בתרומה ויש לעובר בכך חלק יפה יותר ועוד לא לכל העבדים באו לעשות תקנה אלא לחלק הגיים שולדו ועוד [ה"מ] שיש שדות שיכולין ליתן לעובר כנגד העבדים שיש כח לב"ד לעשות כן כדאמרי' בהניזקין (לקמן דף נב.) ושותף הכא לחלוק שלא בדעת חברו מספקא לר"י אם יכול לחלוק הקרקעות שייכא קפידא ברוחות ואין לדקדק מהא דאמר בפ' בית כור (ב"מ דף קו:) אלא מעתה הני בי תלתא אחי דקיימי ואזלו תרי מיניהו ופלוג הכי נמי דבטלה מחלוקת דמשמע שהחלוקה קיימת אע"ג דבקרקע מיירי שהקרקע שבקרקע קיימת איכא למימר היינו כשחזר וחלקו אבל לו בגורל אותו חלק עצמו שפכל לו בתחילה כשחלקו הבנים בעדיו דאז קיימת חלוקתם אבל מ"מ חוזר ומטיל גורל עם שניהם כאילו בחיים לחלק בתחילה[2]: **התם** ממונא הבא איסורא. וא"ת א"כ היכי דייק לעיל ממה שחזר רבי ועשה כרשב"ג בהיא דכתובות (דף ק.) לחזר בו נמי ממתי דאמר ביטלו מבוטל הא איכא לחלק בין איסורא לממונא וי"ל דרב נחמן דאמר הלכה כרבי בשמיהן הוא דמפליג בין איסורא לממונא אע"ג [3]דרבי גופיה לא מפליג בין איסורא לממונא היכא דטעו מ"מ רב נחמן מפליג אליבא דרבי אפי' בממונא דטעו דהא רבי גופיה חזר בו בכתובות והכא פסיק רב נחמן כוותיה אבל הנהו דלעיל לא מפליג וכי פריך הכא דרב נחמן אדרב נחמן היה יכול להקשות והא רבי גופיה הדר ביה מביטלו מבוטל כדמוכח בהיא דכתובות אלא דיחיה ליה לאקשויי דרב נחמן אדרב נחמן ועי"ל דהכא מחלק בין איסורא לממונא דלא טעו אבל לעיל מדמה ממונא דטעו לאיסורא ובפ"ב דקידושין (ד' מב.) ובכתובות בפ' אלמנה (דף ק.) פריך אדב נחמן דפסיק התם הלכה כחכמים מההיא דיתומים שבאו לחלוק דאית ליה לרב נחמן מה כח ב"ד יפה ומשני הא דטעו הא דלא טעו ורבי ולאי כשחזר בו מההיא דכתובות חזר בו גם מביטלו מבוטל והא דפסיק רב נחמן כרבי בביטלו מבוטל משום דאיכא פוסק בההיא דכתובות כחכמים: **ואי** משום גלויי **דעתא פלוגתא דאביי ורבא.** היינו לפי סברת מאני אבל לרבא קאמר לעיל אטו לבטולי גיטא קבעי לקיומי תנאי קא בעי ולא פליג רבא הכא: וכל

[1] יתומין שבאו להחלוק בנכסי אביהן בית דין מעמידין להן אפוטרופוס [2] ובוררים להן חלק יפה הגדילו יכולין למחות ורב נחמן דידיה אמר [3] הגדילו אין יכולין למחות דאם כן מה כח בית דין יפה התם ממונא הכא איסורא גידול בר רעילאי שדר לה גיטא לדביתהו אזל שליחא אשבחה דהוה יתבה וגוולה אמר לה הא גיטיך אמרה ליה זיל השתא [1] מיהא ותא למחר אזל לגביה וא"ל פתח ואמר ברוך הטוב והמטיב אביי אמר [2] ברוך הטוב והמטיב ולא בטל גיטא רבא אמר ברוך הטוב והמטיב ובטל גיטא במאי קמיפלגי בגלוי דעתא בגיטא קמיפלגי דאביי סבר [3] גלוי דעתא בגיטא לאו מלתא היא ורבא סבר גלוי דעתא בגיטא מילתא היא אמר רבא מנא אמינא לה דרב ששת אשקליה גיטא להההוא גברא בעל כרחיה ואמר להו לסהדי הכי אמר לכו רב ששת לבטל גיטא ואצרכיה רב ששת גיטא אחרינא ואביי אטו רב ששת מבטל גיטא דאינשי הוה איהו בטלה והאי דקאמר להו הכי משום דפנוי ואמר אביי מנא אמינא לה דרב יהודה אשקליה גיטא לחתניה דר' ירמיה ביראה ובטליה תנא אשקליה ובטליה הדר תנא ואשקליה על כרחיה ואמר להו לסהדי אותיבו קרי [4] באוניכו וכתובו ליה ואי סלקא דעתך גלוי דעתא בגיטא מילתא היא הא חזו ליה דקא רהיט בתרייהו ורבא האי דקא רהיט בתרייהו דאמר להו אשור הבו לה הייא כי היכא דמשלם צערא דההוא גברא [5] ואמר אביי מנא אמינא לה דההוא דאמר להו אי לא אתינא עד תלתין יומין ליהוי גיטא אתא ופסקיה מברא אמר להו חזו דאתאי חזו דאתאי ואמר שמואל לא שמיה מתיא ורבא אטו התם לבטולי גיטא בעי התם לקיומי תנאיה קא בעי והא לא איקיים תנאיה ההוא דאמר להו אי לא נסיבנא עד תלתין יומין ליהוי גיטא כי מטו תלתין יומין אמר להו הא טרחנא למאי ניחוש לה אי משום אונסא [6] אין אונס בגיטין אי משום גלויי דעתא בגיטא פלוגתא דאביי ורבא הוא ההוא דאמר להו אי לא נסיבנא לריש ירחא דאדר ליהוי גיטא כי מטא ריש ירחא דאדר אמר להו אנא לריש ירחא דניסן אמרי למאי ניחוש לה אי משום אונס אין אונס בגיטין אי משום גלויי דעתא פלוגתא דאביי ורבא והלכתא כנחמן והלכתא

[1] יתומין שבאו לחלוק בו. אומר ר"ת דוקא שניהם רוצים אבל אחד רוצה ואחד אינו רוצה לא והיכא שלא באו שניהם אלא אחד והשני אינו בפניו אמר ר"י דחולקין דהא בריש פרק ג' דקידושין (דף מב.) מייתי לה אחלוקת הארץ שהיו שם כמה יונקי שדים ומיהו אין ראיה גמורה משם דלאו לגמרי מדמי לה דחלוקת הארץ היתה על פי הדיבור והיו שם אורים ותומים [משום הכי] הגדילו אין יכולין למחות ובפרק אלמנה ביבמות (דף סז:) דאמר (כולם) זכריס יאכלו אע"ג דשמא ימות עובר זכר דעבדינן תקנתא כדבר נחמן נמי אין ראיה דהתם שאני דאע"פ שלא בא כי אם האחד עבדינן להו תקנתא לפי שיש תקנה גם לעובר (ב) ומתעלה חלקו בכך במה שיאכלו עבדים של אלו בתרומה שלא יתומו ברעב:

בית דין מעמידין להם אפוטרופוס ובוררים להם בו'. אר"ת וכן ר"מ דבוררים להם בו' ב"ד לגרוע שומת ב"ד ואפוטרופוס מעמידין להן לשמור לכל אחד חלקו בפני עצמו דעד עתה היה שומר הכל ביחד ובוררין ע"י גורל דאין טריחותא להטיל גורלות ואפילו בגורל שייך לברור חלק יפה כגון אם יש שלש שדות דטוב שיטול כל אחד ואחד שדה אחת ויהיה חלקו בבא אחת ממה שיחלוקו כל שדה לג' חלקים וכמה ענייני ברירות יש בו בחלוקות וסולמות ולכך ודוקא בדבר שאין שייך בו גוד לו ליגוד חולקין בדבר ששייך בו גוד לו ליגוד אמאי דחיק בריש האיש מקדש (קידושין דף מב:[1]) יכולין לחמות ברוחות הוה ליה למימר דיכולין לחמות בגוד לו ליגוד והא דלא קאמר יכולין לחמות אם טעו בפחות משמות דמכרן קיים משום דלא מסתבר שיאמר שמואל אם הגדילו יכולין לחמות בשביל טעות דפחות משמות דמודה שמואל ויש ליפות בכך כח ב"ד דהוי כמאן דלא טעו כלל אע"ג שיכולין לחמות ברוחות בזה אין ליפות כח ב"ד דאין זה תלוי בשומת וכ"ש דאם נפרש דמכרן קיים ומחזיר האונאה דאתי שפיר ומיהו יש לדחות דהדא מיניהו נקט ומההוא דיבמות דפרק אלמנה (דף סז:) דמשמע שעושים תקנה לכל העבדים שיאכלו בתרומה שנותנין לגיים כל העבדים וחלק אחד נותנים לעובר כנגדן אין להוכיח דחולקין אפילו בדבר שייך בו גוד לו ליגוד כגון העבדים דשאני התם דמתעלה חלק העובר בכך במה שעבדים אוכלים בתרומה ויש לעובר בכך חלק יפה יותר ועוד לא לכל העבדים באו לעשות תקנה אלא לחלק הגיים שולדו ועוד [ה"מ] שיש שדות שיכולין ליתן לעובר כנגד העבדים שיש כח לב"ד לעשות כן כדאמרי' בהניזקין (לקמן דף נב.) ושותף הכא לחלוק שלא בדעת חברו מספקא לר"י אם יכול לחלוק הקרקעות שייכא קפידא ברוחות ואין לדקדק מהא דאמר בפ' בית כור (ב"מ דף קו:) אלא מעתה הני בי תלתא אחי דקיימי ואזלו תרי מיניהו ופלוג הכי נמי דבטלה מחלוקת דמשמע שהחלוקה קיימת אע"ג דבקרקע מיירי שהקרקע שבקרקע קיימת איכא למימר היינו כשחזר וחלקו אבל לו בגורל אותו חלק עצמו שפכל לו בתחילה כשחלקו הבנים בעדיו דאז קיימת חלוקתם אבל מ"מ חוזר ומטיל גורל עם שניהם כאילו בחיים לחלק בתחילה[2]: **התם** ממונא הבא איסורא. וא"ת א"כ היכי דייק לעיל ממה שחזר רבי ועשה כרשב"ג בהיא דכתובות (דף ק.) לחזר בו נמי ממתי דאמר ביטלו מבוטל הא איכא לחלק בין איסורא לממונא וי"ל דרב נחמן דאמר הלכה כרבי בשמיהן הוא דמפליג בין איסורא לממונא אע"ג [3]דרבי גופיה לא מפליג בין איסורא לממונא היכא דטעו מ"מ רב נחמן מפליג אליבא דרבי אפי' בממונא דטעו דהא רבי גופיה חזר בו בכתובות והכא פסיק רב נחמן כוותיה אבל הנהו דלעיל לא מפליג וכי פריך הכא דרב נחמן אדרב נחמן היה יכול להקשות והא רבי גופיה הדר ביה מביטלו מבוטל כדמוכח בהיא דכתובות אלא דיחיה ליה לאקשויי דרב נחמן אדרב נחמן ועי"ל דהכא מחלק בין איסורא לממונא דלא טעו אבל לעיל מדמה ממונא דטעו לאיסורא ובפ"ב דקידושין (ד' מב.) ובכתובות בפ' אלמנה (דף ק.) פריך אדב נחמן דפסיק התם הלכה כחכמים מההיא דיתומים שבאו לחלוק דאית ליה לרב נחמן מה כח ב"ד יפה ומשני הא דטעו הא דלא טעו ורבי ולאי כשחזר בו מההיא דכתובות חזר בו גם מביטלו מבוטל והא דפסיק רב נחמן כרבי בביטלו מבוטל משום דאיכא פוסק בההיא דכתובות כחכמים: **ואי** משום גלויי **דעתא פלוגתא דאביי ורבא.** היינו לפי סברת מאני אבל לרבא קאמר לעיל אטו לבטולי גיטא קבעי לקיומי תנאי קא בעי ולא פליג רבא הכא: וכל

[1] יתומין שבאו לחלוק בנכסי אביהן בית דין מעמידין להן אפוטרופוס [2] ובוררים להן חלק יפה הגדילו יכולין למחות ורב נחמן דידיה אמר [3] הגדילו אין יכולין למחות דאם כן מה כח בית דין יפה התם ממונא הכא איסורא גידול בר רעילאי שדר לה גיטא לדביתהו אזל שליחא אשבחה דהוה יתבה וגוולה אמר לה הא גיטיך אמרה ליה זיל השתא [1] מיהא ותא למחר אזל לגביה וא"ל פתח ואמר ברוך הטוב והמטיב אביי אמר [2] ברוך הטוב והמטיב ולא בטל גיטא רבא אמר ברוך הטוב והמטיב ובטל גיטא במאי קמיפלגי בגלוי דעתא בגיטא קמיפלגי דאביי סבר [3] גלוי דעתא בגיטא לאו מלתא היא ורבא סבר גלוי דעתא בגיטא מילתא היא אמר רבא מנא אמינא לה דרב ששת אשקליה גיטא להההוא גברא בעל כרחיה ואמר להו לסהדי הכי אמר לכו רב ששת לבטל גיטא ואצרכיה רב ששת גיטא אחרינא ואביי אטו רב ששת מבטל גיטא דאינשי הוה איהו בטלה והאי דקאמר להו הכי משום דפנוי ואמר אביי מנא אמינא לה דרב יהודה אשקליה גיטא לחתניה דר' ירמיה ביראה ובטליה תנא אשקליה ובטליה הדר תנא ואשקליה על כרחיה ואמר להו לסהדי אותיבו קרי [4] באוניכו וכתובו ליה ואי סלקא דעתך גלוי דעתא בגיטא מילתא היא הא חזו ליה דקא רהיט בתרייהו ורבא האי דקא רהיט בתרייהו דאמר להו אשור הבו לה הייא כי היכא דמשלם צערא דההוא גברא [5] ואמר אביי מנא אמינא לה דההוא דאמר להו אי לא אתינא עד תלתין יומין ליהוי גיטא אתא ופסקיה מברא אמר להו חזו דאתאי חזו דאתאי ואמר שמואל לא שמיה מתיא ורבא אטו התם לבטולי גיטא בעי התם לקיומי תנאיה קא בעי והא לא איקיים תנאיה ההוא דאמר להו אי לא נסיבנא עד תלתין יומין ליהוי גיטא כי מטו תלתין יומין אמר להו הא טרחנא למאי ניחוש לה אי משום אונסא [6] אין אונס בגיטין אי משום גלויי דעתא בגיטא פלוגתא דאביי ורבא הוא ההוא דאמר להו אי לא נסיבנא לריש ירחא דאדר ליהוי גיטא כי מטא ריש ירחא דאדר אמר להו אנא לריש ירחא דניסן אמרי למאי ניחוש לה אי משום אונס אין אונס בגיטין אי משום גלויי דעתא פלוגתא דאביי ורבא והלכתא כנחמן והלכתא

יז א ב מיי' פ"י מהל' נחלות הל"ד סמג עשין לו טוש"ע חו"מ סי' רפט סעי' ח:
יח ג ד מיי' פ"ו מהל' גירושין הל' כה סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמא סעי' סב:
יט ה מיי' פ"ט מהל' גירושין הל"מ סמג עשין טוש"ע אה"ע סי' קמד סעי' ח:

תוספות רי"ד (המשך)

מנא אמינא לה דרב ששת אשקליה גיטא להההוא גברא בעל כרחיה אמר להו לשהדי אמר לכו רב ששת ליבטל גיטא ואצרכיה רב ששת גיטא אחרינא: ואביי אטו רב ששת מבטל גיטא דאינשי הוא ההוא איהו בטליה וההוא דאמר להו הכי משום דמחמת דפני הוא דקמירתה. אמר אביי מנא אמינא לה דרב יהודה אשקליה גיטא לחתניה דרב ירמיה ביראה. פי' בעל כרחיה. ובטליה. הדור אשקליה ובטליה ואמר להו לשהדי איתיבו קרי באודנייכו כי היכי דלא תשמענן מילה וכתבו ליה ואי ס"ד גלויי דעתא בגיטא מילתא היא הא קא חזו ליה דקא רהיט בתרייהו וק' לי טובא דאפילו לאביי דאמר גלויי דעתא בגיטא לאו מילתא היא היכא דבטלו מפיו מי לא בטיל והיכי אמר דליתבי קרא באוזייהו (דלא לאשמועי') [שלא ישמעו ביטולו] אטו בשמיעת העדים תליא מילתא אי בטליה מי לא בטיל ונמצא גט בטל ובניה ממזרים ועדים אינן אלא לברר העדות שבטלו אבל שלא יתקיים הבטול בלא עדים שאלו שניהם מודים הבעל והאשה מי לא בטיל וי"ל לפי הדחק שהביטול בלי עדים אינו מועיל ואע"פ ששניהם מודים. ומתני' דתנן הגיע השליח וקדם אצל אשתו כולה בעדים קמיירי ומ"ה אמר להם שיסתמו אזניהם שלא ישמעו בטולו ויהיה בטול בלא עדים ולא יועיל כלום ואע"פ שרואים גילוי דעתו שרץ אחריהם כדי לבטלו גלויי דעתא לאו מילתא הוא והנכון בעיני לומר דרב יהודה ס"ל דהלכה כרשב"ג ולית ליה דרב נחמן ומסיק תלמודא והלכתא כרב נחמן דאמר לעיל בטול הגט בשני עדים והלכתא כרב נחמן דאמר הלכה כר' בשתיהן והלכתא כנחמני הוא אביי דאמר גלויי דעתא בגיטא לאו מילתא הוא ודו היא א' מיע"ל קג"ם שהלכה כאביי: ההוא דאמר להו אי לא נסיבנא מכאן ועד תלתין יומין ליהוי גיטא פי' ארוסתו היתה ונתן לה גט והתנה עמה שאם לא יכנסנה לחופה עד ל' יום יהא גט כי מטי יום תלתין אמר להו קטרחנא פי' בצרכי הסעודה אני טורח ומכין אמרי למאי ניחוש לה אי משום אונסא שיאמר אנוס אני ואיני מוצא צרכי סעודה קי"ל בשמעתא קמייתא דכתובות אין אונס בגיטין ואי משום גלויי דעתא פלוגתא דאביי ורבא הוא וקי"ל כאביי: ההוא דאמר להו אי לא (יהיבנא) [נסיבנא] מהכא לריש ירחא דאדר ליהוי גיטא כי מטא ריש ירחא דאדר אמר אנא ריש ירחא דניסן אמרי למאי ניחוש לה אי משום אונסא אין אונס בגיטין אי משום גלויי דעתא דעתא הלכה כאביי מהכא מוכח דקים ליה לתלמודא דאין טענת אונס בגיטין: **מתני'** בראשונה היה